

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ 451*

29. Οἱ εἰρημένοι λεγάτοιο τοῦ Πάπα ἐκόμιζον ἐπιστολάς τοῦ Λέοντος καὶ πρὸς τὸν Θεοδόσιον, τὴν Πουλχερίαν, τοὺς συνέδρους τῆς συγκαλουμένης ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, τοὺς ἐν ΚΠόλει ἀρχιμανδρίτας Φαῦστον, Μαρτῖνον καὶ ἄλλους. Καὶ πρὸς μὲν τὸν βασιλέα ἐπιδοκιμάζει μὲν τὴν καταδίκην τοῦ Εὐτυχοῦς, οὗ τὴν πλάνην ἀποδίδει εἰς ἀμάθειαν, καὶ διὰ τοῦτο συνιστᾷ ἐπιείκειαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνομοιήν συγγνώμης, ἂν μεταγνοὺς ἐγγράφως ἀπορρίψῃ τὴν καινοτόμον διδασκαλίαν του, ὡς περὶ τούτου ὑπισχνεῖται ἐν τῷ λιβέλλῳ τῆς ἐκκλησίτου· ἀποστέλλει δὲ ἀντιπροσώπους ἑαυτοῦ τοὺς εἰρημένους κληρικοὺς διὰ τὴν τῆς ὑποθέσεως διεξαγωγὴν δυναμένους ἀρκεῖν καὶ ἰσχύοντας αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ δικαίου καὶ ἀγαθοῦ ἀγαγεῖν διάθεσιν... Τί δὲ ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία καθόλου περὶ τοῦ θείου μυστηρίου τῆς δεσποτικῆς σαρκώσεως πιστεύει καὶ διδάσκει, τῷ ἀδελφῷ ἡμῶν καὶ συνεπισκόπῳ Φλαβιανῷ σαφέστερον τὰ ἀπεισιασμένα γράμματα περιέχει»¹. Πρὸς δὲ τὴν Πουλχερίαν τὰ αὐτὰ γράφων καὶ ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομὴν αὐτῆς, δικαιολογεῖται ὅτι ἀδυνατεῖ αὐτοπροσώπως νὰ παραστῇ εἰς τὴν Σύνοδον διὰ τὸ βραχὺ τῆς προθεσμίας καὶ διὰ τὴν συρροὴν ἀντιξώων περιστάσεων, αἵτινες καθιστῶσιν ἀσύμφορον τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ «ἀπὸ τηλικαύτης πόλεως»². Ἐν δὲ τῇ πρὸς τοὺς ἀρχιμανδρίτας τῆς Κπόλεως³ ἐπιδοκιμάζων τὴν καταδίκην τοῦ Εὐτυχοῦς, παραπέμπει αὐτοὺς εἰς τὴν πρὸς Φλαβιανὸν ἐπιστολήν, καὶ πάλιν ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς συγγνώμης τοῦ αἰρετικοῦ ἂν μετανοήσῃ. Τέλος πρὸς τοὺς συνερχομένους ἐν Ἐφέσῳ γράφει ὁ Λέων ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἕξαιρετικὴ τοῦ βασιλέως φροντίς περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ πάσης πλάνης ἐπεξήτησε καὶ τὸ κῆρος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, «ὥσει ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πέτρου βουλομένη γενέσθαι κατάδηλον τὸ ἐν τῇ τούτου ὁμο-

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 226.

1. Mansi V. c. 1292—1293.

2. Mansi V. c. 1297—1300. καὶ 1301—1306. Τὴν ἔλλειψιν προηγουμένου προσωπικῆς παρουσίας τοῦ πάπα εἰς τὰς Συνόδους θὰ ἐπικαλεσθῶσι βραδύτερον ἐν Ἐφέσῳ οἱ λεγάτοιο Mansi VI. c. 614.

3. Mansi V. c. 1306—1308. Τούτων ὁ Φαῦστος οὐχὶ σπανίως φαίνεται, ἔγραφε πρὸς τὸν Λέοντα. Schwartz II, I, p. 37.

λογία (Ματθ. 16, 17—19) ὑμνούμενον.. ὀπηνίκα.. ὁ τῶν ἀποστόλων ἀρχηγὸς τὸ πλῆρες τῆς πίστεως βραχεῖ λόγῳ περιλαβὼν Σὺ εἶ, φησιν, ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, τοῦτ' ἔστι Σὺ εἶ ἀληθῶς υἱὸς ἀνθρώπου ὁ αὐτὸς ἀληθῶς εἶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ζῶντος, Σὺ εἶ ἀληθῆς ἐν Θεότητι καὶ ἀληθῆς ἐν σαρκὶ καὶ σφζομένης τῆς ἐν τῇ διττῇ φύσει τυγχανούσης ἰδιότητος εἰς ὑπάρχων ἐκατέρωθεν». Ταῦτα ὁ Εὐτυχεὺς δὲν ἐνόησε, διὸ καὶ ἀλλότριος εἶνε τῆς Ἐκκλησίας. «Ἄλλ' ἐπειδὴ, ἀδελφοὶ τιμιώτατοι, καὶ τῆς τῶν τοιούτων θεραπείας οὐκ ἔστι παραμελεῖν, καὶ ὁ εὐσεβὴς δὲ καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς., τὴν τῶν ἐπισκόπων ἀθροισθῆναι σύνοδον ἠβουλήθη, ὥστε κρίσει τελεώτερον δυνηθῆναι πᾶσαν ἀπαλειφθῆναι πλάνην, τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν (τοὺς εἰσημένους λεγάτους) ἀπεστείλαμεν, οἵτινες ἀντ' ἐμοῦ τῇ ἀγίᾳ τῆς ὑμῶν ἀδελφότητος συνόδῳ παρέσονταί καὶ τὰ κοινῇ μεθ' ὑμῶν γνώμη τῷ Κυρίῳ ἀρέσοντα ψηφιοῦνται, τοῦτ' ἔστιν ὥστε τῆς φθοροποιῦ πλάνης αὐτοῦ πρότερον καταγνωσθείσης εἶθ' οὕτω καὶ <περὶ> τῆς περὶ ὧν ἀφρόνως ἐπλανήθη ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ διασκέψασθαι, εἶγε ὅλως τὴν τῆς ἀληθείας διδασκαλίαν δεχόμενος, τὸ αἰρετικὸν φρόνημα, ὅπερ ἢ κακοδοξία αὐτοῦ πέφηνεν ἐμπλακεῖσα, πλήρως καὶ σαφῶς. οἰκεία φωνῇ καὶ ὑπογραφῇ καταγγῶναι ἀνάσχοιτο ὅπερ καὶ ἐν τῷ λιβέλλῳ, ὃν περὶ πρὸς ἡμᾶς ἀπέστειλε, ποιῆσαι ὑπέσχετο, διὰ πάντων ἐπαγγειλάμενος ταῖς ἡμετέραις ἀκολουθεῖν ἀποφάσσει. Δεξάμενος δὲ τὰ γράμματα τοῦ ἐπισκόπου καὶ συναδέλφου ἡμῶν Φλαβιανοῦ τελεώτερον αὐτῷ περὶ τούτων, ἅπερ ἔδοξε πρὸς ἡμᾶς ἀνεγκεῖν, ἀνεγράψαμεν ὥστε τῆς πλάνης ἀπαλειφθείσης.. εἰς ὕμνον καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ μίαν πίστιν εἶναι ἀνὰ πάντα τὸν κόσμον καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν, ἵνα τε ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπιγείων καὶ ἐπουρανίων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἕξομολογήσεται ὅτι εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς»¹.

30. Ἡ μέχρι τοῦδε στάσις τοῦ Λέοντος ἀπέναντι τῶν ἐν Κπόλει τελουμένων, ὅλως φυσικὴ καὶ ὁμαλή, δὲν δικαιοῖ ὅλως τὰ συμπεράσματα καὶ τὰς κρίσεις περὶ αὐτῆς τῶν νεωτέρων κατολικῶν ἱστορικῶν. Οὐδαμοῦ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ πάπα διαφαίνεται οὐδ' ἴχνος ἀξιωματικῆς ἀναφορᾶς πρὸς τε τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα. Ἡ τοῦ Εὐτυχοῦς ἐκκλησις κατὰ τῆς ἐν Κπόλει καταδίκης του ἐγένετο ἐν ἴση μοίρᾳ καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων ἐπι-

1. Mansi V. c. 1309—1312 καὶ Schwartz II, 1 p. 43—44. Ἡ μετάφρασις καὶ ἐνταῦθα μεταγενεστέρα καὶ ἀτυχῆς.

σκόπους· τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἐνδημούσης Συνόδου περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐστάλησαν πρὸς πάντας ἐπίσης τοὺς ἐπισκόπους τούτους, οὐχὶ ὅπως «ἐπικυρώσωσιν» αὐτὰ, ἀλλ' ὅπως κανονίσωσι τὴν θέσιν αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ αἰρετικοῦ καὶ μὴ ἔξαπατῶνται, ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων του· ὁ δὲ πάπας, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι προΐστάμενοι ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων ἐκαλοῦντο ὅπως ἀνακοινώσωσι τὰ Πρακτικὰ ταῦτα εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπους, πρὸς γνῶσιν καὶ συμμόρφωσιν, ὡς λέγομεν σήμερον. Τοῦτο ἦτο ἀνεκὰθεν τὸ ἔθος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ¹. Ἡ πρόσκλησις πρὸς τὴν νέαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐγένετο καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξ ἴσου πρὸς τοὺς λοιποὺς μητροπολίτας—προέδρους ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων, καὶ μάλιστα ἀφοῦ καὶ πρὸς αὐτὸν ὁ Εὐτυχεὺς ἐξεκάλεισεν. Ἐν τούτοις ὁ Batiffol σχολιάζων τὴν πρὸς Θεοδοσίον ἐπιστολὴν τοῦ Λέοντος ἐπὶ τῇ ἐκκλήτῳ τοῦ Εὐτυχοῦς γράφει: «ὁ ἅγ. Λέων οὐδὲ λέξιν λέγει περὶ τῆς συγχρόνως εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ Ἱεροσόλυμα σταλείσης ἐκκλήτου· ἀγνοεῖ ἢ θέλει ν' ἀγνοῇ τὰς προσφυγὰς ταύτας· θ' ἀποφηνῆται μόνος»². Οὐδαμοῦ τῆς εἰρημένης ἐπιστολῆς στηρίζεται τοιαύτη κρίσις. Ἐν τῇ πρὸς τὸν Φλαβιανὸν πρώτη ἐπιστολῇ τῆς 18 φεβρουαρίου 449 ὁ πάπας ἔγραφε: «τῶν πεπραγμένων νοσοῦντων γυνῶναι βουλόμεθα τὴν αἰτίαν καὶ πάντα εἰς ἡμετέραν ἀνενεχθῆναι γνῶσιν», τοῦτο δ' ὁ Batiffol ἐρμηνεύει: «Ἡ Ρώμη ἔχει τὴν φροντίδα τῆς χριστιανικῆς εἰρήνης· ἡ Ρώμη θέλει ἵνα ἡ καθολικὴ πίστις διαφυλαχθῇ ἀπαραβίαστος καὶ διὰ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας προστατευθῶσιν οἱ τὴν πίστιν ἔχοντες ἀκατάγνωστον»³. Ἐπὶ τῇ προσκλήσει εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον «ὁ Λέων πρέπει νὰ ἐλυπήθῃ λέγει· ὅτι δὲν ἀφῆκαν εἰς τὴν ἀποστολικὴν καθέδραν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἐπικυρώσων, ἐπὶ τῇ ἐκκλήσει τοῦ Εὐτυχοῦς, τὴν ἀπόφασιν τοῦ Φλαβιανοῦ, πρὸ πάντων δεδομένου ὅτι ὁ Εὐτυχεὺς ὑπεχρεώθη, ὡς τοῦλάχιστον ἔγραψε, νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας»⁴. Ἐν τούτοις ὁ

1. Ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος ἀνεκοίνωσε τῷ ὁμωνύμῳ του Θεσσαλονικῆς τὰς κατὰ τοῦ Ἀρείου ἀποφάσεις τῆς Αἰγυπτιακῆς συνόδου τοῦ 318 (Σωκρ. Ἐκ. Ἰστ. I, 6) τὰς ἀποφάσεις τῆς Α'. Οἰκ. Συνόδου ὁ Ὅσιος τῆς Κορδοῦσης καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Σιλβέστρου διετάχθησαν ν' ἀνακοινώσωσι ταῖς ἐκκλησίαις «ταῖς κατὰ Ρώμην καὶ Σπανίαν καὶ Ἰταλίαν πᾶσαν καὶ ταῖς ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι, τοῖς ἐπέκεινα οὖσιν ἕως τοῦ ὠκεανοῦ» (Γελασίου: Σύνταγμα περὶ τῆς Α'. Οἰκ. Συνόδου), καὶ ὁ Θεσσαλονικῆς ταῖς τῆς Μακεδονίας, Ἑλλάδος καὶ πάσης Εὐρώπης (δηλ. Πανονίας, Νωρικῶν κ.τ.λ. (αὐτ.).

2. Le Siège apostolique p. 504.

3. Αὐτ. p. 505-Mansi V. c. 1242.

4. Mansi αὐτ. «Ὁ γὰρ εἰρημένος πρεσβύτερος ἐν τῷ αὐτοῦ λιβέλλῳ ὁμο-

μὲν Εὐτυχὴς τὸ αὐτὸ ἔγραψε καὶ εἰς τὴν ἔκκλητον πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας· ἡ δὲ ἀπόφασις τῆς Ἐνδημούσης δὲν ἐστάλη, ὡς εἶδομεν, πρὸς «ἐπικύρωσιν», ἀλλὰ πρὸς ὑπόγραφὴν καὶ ὁδηγίαν. Οὐδαμῶθεν ἐξάγεται ὅτι «ὁ Λέων ἐκ συγκαταβάσεως πρὸς τὴν θέλησιν τοῦ βασιλέως συγκατετέθη ν' ἀντιπροσωπευθῆ ἔν τῃ συνόδῳ ὑπὸ λεγάτων»¹. Ὁ πάπας οὐδὲν τοιοῦτο γράφει πρὸς τὸν Θεοδοσίον ἀποκρινόμενος εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ· πρὸς δὲ τὴν Πουλχερίαν δικαιολογεῖ τὴν ὀπουσίαν του ἐκ τῆς Συνόδου διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ χρόνου καὶ διὰ τὴν σφοδρὴν γεγονότων ἐπιβαλλόντων τὴν ἐν Ρώμῃ παρουσίαν αὐτοῦ². Ἀναλύων τὴν πρὸς Φλαβιανὸν ἐπιστολὴν τοῦ Λέοντος ὁ Batiffol γράφει ὅτι ὁ πάπας «ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐγκαιρίας νὰ ἐκθέσῃ τὴν διδασκαλίαν, οἷα διατυποῦται ἐν τῷ συμβόλῳ τοῦ βαπτίσματος»³, ἐνῶν αἰτία τούτου εἶνε ἡ παράκλησις τοῦ Φλαβιανοῦ ὅπως διὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ ἐπιδίκου ζητήματος ἐνισχύσῃ τὴν πίστιν τοῦ βασιλέως, σχηματιζομένης οὕτω πλειοψηφίας ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος (Ἐνδημούσα σύνοδος Κπόλεως, Ἀντιοχειακὴ ἔκκλησία καὶ Ρωμαϊκὴ ἔκκλησία) κατὰ τῆς ἀλεξανδρινῆς καὶ τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἔκκλησις, αἰτινες ὑπεστήριζον τὸν Εὐτυχῆ. Μὴ δυνάμενος ν' ἀρνηθῆ τὴν δῆλωσιν τοῦ πάπα ὅτι οἱ λεγάτοι αὐτοῦ «θὰ συζητήσωσι μετὰ τῆς Συνόδου καὶ θ' ἀποφάνωνται ὅτι τῷ Κυρίῳ ἀρέσει», προσθέτει ὅτι «ὁ πάπας Λέων δὲν δύναται νὰ μὴ διαφυλάξῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Συνόδου· διακηρῦττει ὅμως ὅτι ἐν τῇ πρὸς Φλαβιανὸν ἐπιστολῇ του ἀπεφάνητο περὶ τοῦ δόγματος· καὶ ὑπολογίζει ὅτι ἡ Σύνοδος συμφώνως πρὸς αὐτὰ θ' ἀποφάνηται»⁴. Ἡ ἀντίφασις ἐνταῦθα εἶνε προφανῆς, «τῆς ἐλευθερίας τῆς Συνόδου» μὴ συμβιβαζομένης πρὸς τὴν δέσμευσιν αὐτῆς νὰ δεχθῆ ἕκ τῶν προτέρων τὴν γνώμην τοῦ πάπα, ἔστω

λόγησεν ἑαυτὸν ἔτοιμον εἶναι πρὸς διόρθωσιν, εἰ τι ἐν αὐτῷ εὕρεθῆ τὸ ἄξιον ἐπιλήψεως· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ εἶπε καὶ πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς τῶν Ἐκκλησιῶν προέδρους.

1. Τοῦτο ὁμολογεῖ καὶ ὁ Batiffol. *Le Siège apost.* p. 505 n. 1.

2. Mansi V. c. 1306 «τῶν γὰρ παρόντων πραγμάτων ἡ ἄγαν ἀβεβαία κατάστασις ἀπὸ τοῦ λαοῦ τηλικάντης πόλεως ἀπεῖναι οὐκ ἀφίησι, ἐν τε ἀπελιπμῶ τινι αἱ ψυχαι τῶν θορυβουμένων κινηθήσονται εἰ ἐν τιοιαύτῃ συμπτώσει αἰτίας ἐκκλησιαστικῆς ὀφθῆσομαι θέλων ἀπολιπεῖν τὴν ἀποστολικὴν καθέδραν».

3. *Le Siège apostolique* p. 507.

4. Αὐτ. p. 509 «Léon ne peut pas ne pas réserver la liberté du concile. Il manifeste cependant que dans sa lettre à Flavien il s'est prononcé sur la doctrine: il compte que le concile se prononcera conformément».

καὶ ἂν αὕτη προτείνεται ὡς ἀπήχησις τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Οἱ νεώτεροι πάπαι τοῦλάχιστον ἐκόλασαν τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ «sacro approbante concilio». Καὶ αὕτη ἔτι ἢ ἐν ἀρχῇ τῆς πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπιστολῆς διακήρυξις τοῦ Λέοντος ἦτι ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ περὶ τῆς ὀρθοδοξίας ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ κατέφυγε καὶ εἰς τὸ κῦρος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, δὲν δύναται νὰ ἔχη βαθυτέραν τινὰ ἔννοιαν, εἰ μὴ τὴν ἕξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀπορρέουσαν, ὅτι δηλ. ὁ πρῶτος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ θρόνος, ὁ ἀξιῶν ὅτι διατηρεῖ ἐκ παραδόσεως τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, δύναται νὰ βαρύνῃ διὰ τοῦ κύρους τούτου εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ βασιλέως ὅπως ἐν Συνόδῳ διατυπωθῇ ἡ δογματικὴ ἀλήθεια. Ἐν τούτοις δὲν ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τοῦ Λέοντος ἡ πρωτοβουλία τοῦ βασιλέως, ὅφ' οὗ συγκαλεῖται ἡ Σύνοδος, ἧς μετέχουσιν οἱ ἐπίσκοποι, ὧν πρῶτος φυσικὰ καλεῖται ὁ Ρώμης καὶ ὡς πρωτόθρονος ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ καὶ ὡς ἐρμηνεὺς τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀπ. Πέτρου. Τίνες ἦσαν αἱ διαθέσεις τοῦ Θεοδοσίου ἀπέδειξεν ἢ καὶ παρὰ τὴν προσωπικὴν πρόσκλησιν τοῦ πάπα ἀνάθεσις τῆς προεδρείας τῆς Συνόδου εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον.

Β' Η ΕΝ ΕΦΕΣΩ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΟΥ 449

31. Ἡ προπαρασκευὴ τῆς Συνόδου. Ἡ Αὐλὴ τοῦ Θεοδοσίου, διὰ τοὺς λόγους, οὓς εἶδομεν, ἀπεφάσισεν ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 448, ἀμέσως μετὰ τὴν καταδίκην τοῦ Εὐτυχοῦς, ν' ἀνατρέψῃ ταύτην τιμωροῦσα τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ ἀποκαθιστῶσα τοῦτον. Τοῦτο δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ πράξῃ, εἰ μὴ διὰ «μείζονος συνόδου» καὶ δὴ οἰκουμενικῆς, ἐπειδὴ τὸ ἐπίδικον ζήτημα ἦτο δογματικῆς φύσεως. Ὑπὸ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων—Χρυσοφίου τοῦ εὐνούχου ἀρχιεπιλαμηπόλου τῆς Εὐδοκίας, τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας Διοσκόρου—κατηρτίσθη τὸ πρόγραμμα τῆς Συνόδου ταύτης κατὰ τρόπον, ἐξασφαλίζοντα τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, διὰ πάσης θυσίας. Καὶ πρὸς τοῦτο ἐπεστρατεύθη πρὸ παντὸς τὸ κῦρος τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὸν καταδικασθέντα αἰρετικὸν κατὰ τῆς ἐπισήμου ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, συνοδεύσας τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς προέδρους τῶν μεγάλων

•ΘΕΟΛΟΓΙΑ• Τόμος ΙΕ'

λων ἐκκλησιῶν δι' ἰδίας ἐπιστολῆς, διαστρεφούσης τὴν σημασίαν τῆς πράξεως τῆς Ἐνδημούσης συνόδου καὶ ἀπροκαλύπτως ἐνοχοποιούσης τὸν πατριάρχη Φλαβιανόν. Ὅπως ἀποτελεσθῆ εὐνοϊκῆ πρὸς τὸν προδιαγραφέντα σκοπὸν τῆς Συνόδου πλειοψηφία, διὰ παντὸς τρόπου ἐπέισθησαν ἢ ἐπιέσθησαν ἐπιφανεῖς τινες ἀρχιερεῖς, ὡς ὁ Καισαρείας Θελάσσιος, ὁ Ἀμασειᾶς Σέλευκος, ὁ Βηρυτοῦ Εὐστάθιος, ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος καὶ τινες αὐτῶν τῶν μετασχόντων τῆς Ἐνδημούσης συνόδου. Ἐνῶ δὲ εἰς τὴν Σύνοδον προσεκλήθη καὶ ὁ πρωτόθρονος ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ πάπας τῆς Ρώμης, ἡ προεδρεία αὐτῆς ἀνετέθη ἐκ τῶν προτέρων εἰς τὸν Διόσκορον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ «Ἀνατολή», ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις Ἀντιοχείας μετὰ τῶν γειτονικῶν ἐκκλησιῶν Μεσοποταμίας, Κοίλης Συρίας, Κιλικίας καὶ Φοινίκης, παρέμενον κατὰ τὸ πλεῖστον πιστοὶ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν «Διαλλαγῶν», τὴν ὁποίαν διετίθει ζωηρὰν καὶ ἀνεπηρέαστον ἡ ἀκάματος δραστηριότης τοῦ Θεοδώρητου, ἡ Αὐλὴ τὸν μὲν ἀπὸ τούτου κίνδυνον κατὰ τοῦ σκοποῦ τῆς συνόδου ἐξουδετέρωσε διὰ τοῦ περιορισμοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπομεμακρυσμένη αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ¹ καὶ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως αὐτοῦ ὅπως παραστῆ εἰς τὴν Σύνοδον ἄνευ προσκλήσεως αὐτῆς ταύτης², τὰς δ' ἐκεῖ ἐκκλησίας ἐτρομοκράτησε διὰ τοῦ διαβοήτου Βαρσουμᾶ, ἀρχηγοῦ ληστοςυμμορίας μοναχῶν, ὅστις διατρέχων τὴν ὑπαιθρον ἔκαιε τὰς μονὰς τῶν ὀρθοδόξων, ἐφόνευε μοναχοὺς καὶ ἐπισκόπους καὶ ἐνέσπειρε τὸν φόβον καὶ τὴν ἐρήμωσιν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ διωγμοῦ τῶν νεστοριανῶν³. Ὁ ἄγριος οὗτος σύρος τυχοδιώκτης, ὁ διὰ Συμεῶν τοῦ Στυλίτου τῷ 438 προκα-

1. Ἐπιστ. 138=Migne 83c 1360 «Τὰ βασιλικά μὲν γὰρ ἡμᾶς γράμματα καταλαβεῖν τὴν πολυθρόλλητον ἐκείνην ἐκάλυψε σύνοδον». Ὁ περιορισμὸς τοῦ Θεοδώρητου διετάχθη μετὰ τὴν 11 Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ἰουλίου 449 (Gloubo-konski: Ὁ ἱερός Θεοδώρητος (ρωσιστί) τ. I σ. 200 σημ. 128).. Ὁ Θεοδώρητος γράφει πρὸς τὸν πατριῶν Ἀνατόλιον ὅτι ὁ βασιλεὺς «παρεκελεύετο τῷ ἀνδρειοτότῳ στρατηγῷ (διοικητῇ τῆς ἐπαρχίας Ἀνατολῆς) μετὰ φρονήσεως καὶ ἐμμελείας παρασκευάσαι ἡμᾶς ἐν τῇ Κύρῳ διάγειν καὶ εἰς ἐτέραν μὴ ἀπιέναι πόλιν» (ἐπιστ. 77=M. 83c 1256—1257).

2. Mansi VI 600 καὶ Schwartz II, 1,1. p. 68—69 «Θεοδώρητον μέντοι θεσπιζόμεν μὴ πρότερον ἐλθεῖν εἰς τὴν ἁγίαν Σύνοδον ἐὰν μὴ πάσῃ τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ συνελθούσῃ δόξῃ καὶ αὐτὸν παραγενέσθαι.. εἰ δὲ τις περὶ αὐτοῦ διχόνοια ἀνακύψει, χωρὶς αὐτοῦ τὴν ἁγίαν σύνοδον συνελθεῖν καὶ τυπῶσαι τὰ κελευσθέντα προσιτάτομεν».

3. Hefele—Leclercq: Histoire des Conciles t. II p. 589—590 note 1, ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ Βαρσουμᾶ ἐν Χαλκηδόνι τῷ 451 οἱ σύνοδοι ἀνεβόθησαν «Πᾶσαν Συρίαν Βαρσουμᾶς ἠφάνισε» Schwartz II 1,1. p. 117.

λέσας ἐπίσημον διωγμὸν τῶν Ἑβραίων τῆς Ἀνατολῆς¹, ἔλθων ἤδη εἰς τὴν πρωτεύουσαν εἰσήχθη εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ προκαλέσας τὴν συμπάθειαν τοῦ Θεοδοσίου, διετάχθη παρ' αὐτοῦ νὰ παραστῆ εἰς τὴν Σύνοδον ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν «ὀρθοδόξων» ἀρχιμανδριτῶν τῆς Ἀνατολῆς μετὰ δικαιώματος ψήφου². Ὄντως δὲ ἀπῆλθεν εἰς Ἐφεσον συνοδευόμενος ὑπὸ παμπόλλων ἀληθῶν ἢ μετημφισμένων μοναχῶν³. Οἱ μετασχόντες τῆς καταδικασάσης τὸν Εὐτυχῆ Ἐνδημούσης Συνόδου ἐπισκοποὶ διετάχθησαν νὰ παραστῶσιν ἐν Ἐφέσῳ, ἀλλ' ἄνευ δικαιώματος συζητήσεως καὶ ψήφου νὰ «περιμένωσι τῶν ἄλλων ἁγίων πατέρων τὴν ψῆφον» ἐπειδὴ τὰ παρ' αὐτῶν κεκριμένα νῦν δοκιμάζεται⁴. Ὁ κόμις Ἑλπίδιος καὶ ὁ τριβοῦνος καὶ νοτάριος Εὐλόγιος διετάχθησαν νὰ ἐπιστατήσωσιν εἰς τὰ τῆς Συνόδου, εἰς οὐδένα νὰ ἐπιτρέψωσιν ἀταξίαν τινά, «ἀλλὰ καὶ εἴ τινα συνίδοιτε ταραχαῖς καὶ θορύβοις χρώμενον ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἁγιοτάτης πίστεως, τοῦτον ἐν ἀσφαλεῖ ποιήσασθαι. καὶ ἐν τάξει μὲν προβῆναι τὰ τῆς ὑποθέσεως, παρ εἶναι δὲ καὶ τῇ κρίσει καὶ παρασκευάσαι ταχεῖαν καὶ ἐπεσκεμμένην τὴν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου δοκιμασίαν γενέσθαι». Πλὴν δὲ τῆς ἐπὶ τόπου «πολιτικῆς» δυνάμεως (ἀστυνομίας), ἣν διετάσσετο νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς ὁ ἀνθύπατος Πρόκλος, ἀπεστάλη εἰς Ἐφεσον καὶ «στρατιωτικὴ βοήθεια», ὡς ἐπικουρία τῆς προσωπικῆς αὐτῶν προσπαθείας καὶ τῆς ἐπιτοπίου δυνάμεως «ὥστε ἀρκέσαι δυνηθῆναι πρὸς τὴν τῶν προσταχθέντων πλήρωσιν». Τὸ σπουδαιότατον δ' ἦτο ὅτι ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως οὐ μόνον αὐτὸ τὸ θέμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ διάγραμμα τῆς διεξαγωγῆς αὐτῶν: Κανὼν καὶ μέτρον τῆς ὀρθοδοξίας εἶνε τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἐξενεχθεῖσα τῷ 431 διδασκαλία. πᾶσα δ' ἄλλη ἔξω τούτων εἶνε αἰρετικὴ καὶ ἀπόβλητος. Διὰ τούτων ἀποκλείεται οὐ μόνον ἡ Β' οἰκουμενικὴ

1. F. Nau: Deux épisodes de l'histoire juive sous Théodose II, d'après la vie des Barsouma le syrien, ἐν Revue de Etudes juives 1927 t. 83 p. 186—206.

2. Mansi VI. c. 593 διάταγμα τοῦ Θεοδοσίου ἀπὸ 14 Μαΐου 449 Schwartz II, 1,1. p. 71 καὶ πρὸς Διόσκορον διάταγμα ἀπὸ 15 Μαΐου 449 περὶ παραδοχῆς εἰς τὴν Σύνοδον «τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἀρχιμανδριτοῦ Βαρσουμά ἐπὶ καθαρὸ τῆτι βίου καὶ ὀρθοδόξῳ πίστει εὐδοκίμουῦντος» Schwartz αὐτόθι.

3. Χιλίων, ὡς ἐμαρτύρησαν οἱ ἐν Χαλκηδόνι παραστάντες σύνοδοι τῆς ληστρικῆς συνόδου. Schwartz II. 1,1. p. 117.

4. Ἐπιστ. Θεοδοσίου β' τῷ κόμιτι Ἑλπίδιῳ τῷ τριβοῦνῳ καὶ νοτάριῳ Εὐλογίῳ καὶ τῷ ἀνθυπάτῳ Ἀσίας Πρόκλῳ. Mansi VIc. 596—7.

5. Mansi VIc. 597.

Σύνοδος τοῦ 381, ἀλλὰ καὶ τὸ Σύμφωνον τῶν «Διαλλαγῶν», τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοδοσίου ἐπιβλήθην ὡς ὀρθόδοξος ὁμολογία διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐναθρωπήσεως, τὸ προδικαστικῶς λύσαν καὶ τὴν νῦν ἀνακινήθεισαν ὑπὸ τοῦ Εὐτυχοῦς διαφορὰν. Ἐντὸς τῶν ὁρίων καὶ τοῦ πλαισίου τούτου, ὁ σκοπὸς τῆς Συνόδου καὶ αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς σαφῶς προὔδεικνύοντο ὑπὸ τῆς αὐτῆς: ὁ Εὐτυχεὺς δέχεται τὸ Σύμβολον τῆς Νικαίας καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίλλου ἐν Ἐφέσῳ· ὁ Φλαβιανὸς δίδασκει τι νέον, μὴ περιεχόμενον ἐν τῷ Συμβόλῳ καὶ ὡς τοιοῦτον ἀπαγορευόμενον ὑπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὸ φυσικὸν συμπέρασμα καὶ ἡ ἐκ τούτου ἐπιβαλλομένη ἀπόφασις τῆς Συνόδου εἶνε προφανής, ἀποκλείεται δὲ πᾶσα ἐπ' αὐτῶν συζήτησις.

(Συνεχίζεται)

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ